

www.nhcf.no

ÅRSRAPPORT
2000

DEN NORSKE
HELINGSFORSKOMITÉ

Tsjetsjenske flyktninger

Den norske Helsingforskomité

stiftet i 1977

Den norske Helsingforskomiténs virksomhet er basert på Helsingforserklæringen som ble undertegnet av 35 europeiske og nordamerikanske stater på Konferansen om Sikkerhet og Samarbeid i Europa (KSSE) i 1975. I erklæringen blir det slått fast at respekt for menneskerettighetene er en vesentlig faktor for den fred som er nødvendig for å sikre utviklingen av vennskap og samarbeid mellom statene.

Formål

Helsingforskomitéen arbeider for at menneskerettighetene skal respekteres og omsettes i praktisk handling. Komitéen skal ha oppmerksomhet rettet mot alle deltakerstater i Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE, tidligere KSSE), det vil si stater i Europa, Sentral-Asia og Nord-Amerika. Komiteen skal ikke ta hensyn til statenes ideologier eller politiske systemer, men konsentrere seg om brudd på Helsingforserklæringens og senere OSSE-dokumenters bestemmelser. Helsingforskomiteen er partipolitisk uavhengig.

Virkemidler

- **Overvåking og rapportering**

Gjennom å overvåke og rapportere om menneskerettighetssituasjonen skal Helsingforskomitéen rette søkelyset på statenes brudd på eller manglende implementering av menneskerettighetene. Komitéen legger særlig vekt på overvåking av minoritetsrettigheter, frie medier og utvikling av demokratiske institusjoner.

- **Valgobservasjon**

Gjennom å observere og rapportere om gjennomføring av valg, bidrar Helsingforskomitéen til å styrke demokratiske institusjoner i statene.

- **Prosjektstøtte**

Gjennom direkte støtte, som kunnskapsoverføring og finansielle bidrag, hjelper Helsingforskomitéen lokale krefter med å bygge opp uavhengige organisasjoner, medier og institusjoner. På denne måten styrkes det sivile samfunn.

- **Opplæring og informasjonsvirksomhet**

Gjennom undervisning og informasjon om demokrati og menneskerettigheter, internasjonal rett og flerkulturell forståelse, søker Helsingforskomitéen å bidra til positiv holdningskaping og økt oppmerksomhet om brudd på menneskerettigheter. Komiteen har et aktivt forhold til medier og har som målsetting å påvirke opinion og myndigheter i aktuelle saker.

- **Deltakelse i internasjonale prosesser**

Gjennom deltakelse i internasjonale møter og konferanser, søker Helsingforskomitéen å påvirke stater og internasjonale organisasjoner til å styrke arbeidet for menneskerettighetene.

Ansvarlig redaktør for årsrapporten: Informasjonsleder Lillian Hjorth.

Omslagsfoto: Tsjetsjenske flyktninger, januar 1996

Foto: (ITAR/TASS) Camera Press, Scanpix

Sekretariatet

Bjørn Engesland, generalsekretær

Bjørn (1960) har arbeidet i Helsingsforskomiteen siden 1995, og ble generalsekretær i 1996. Bjørn er jurist og har tidligere arbeidet på Institutt for menneskerettigheter. Bjørn sitter i styret i Den internasjonale Helsingsforsføderasjonen (IHF), og er medlem av styret ved Institutt for Menneskerettigheter samt styret i Norsk Forum for Ytringsfrihet.

Gunnar Karlsen, assisterende generalsekretær

Gunnar (1962) har vært assisterende generalsekretær i Den norske Helsingsforskomité siden 1997. Han har mellomfag fra Universitetet i Oslo med fagene filosofi, idéhistorie og kristendom og har også studert matematikk. Gunnar har tidligere arbeidet på Institutt for Menneskerettigheter og vært redaktør av det nordiske tidsskriftet "Mennesker og rettigheter".

Lillian Hjorth, informasjonsleder

Lillian (1962) ble ansatt som informasjonsleder i 1997. Hun har hovedfag i statsvitenskap med fordypning i internasjonal politikk og har tidligere arbeidet i Kommunal- og arbeidsdepartementet med folketrygdsprosmål. Hun har også i en årrekke vært tilknyttet Markeds- og mediainstituttet.

Tomasz Wacko, senior rådgiver

Tomasz (1958) er senior rådgiver i Helsingsforskomiteen. Tomasz er historiker og har arbeidet i komiteen siden 1991. Tomasz var aktiv i opposisjonsbevegelsen Solidaritet i Polen på 1980-tallet og ble fengslet to ganger på grunn av denne virksomheten.

Enver Djuliman, undervisningsleder

Enver (1959) er jurist og har i tillegg grunnfag i flerkulturell forståelse fra Universitetet i Oslo. Han begynte å arbeide i Helsingsforskomiteen i 1997 og er i dag ansvarlig for komiteens undervisningsaktiviteter. Enver er redaktør av boken, "Den vanskelige forsoningen" som ble utgitt i februar 2001. Enver sitter i styret til Centre for Conflict Management (CCM).

Aage Borchgrevink, rådgiver

Aage (1969) har hovedfag i litteraturvitenskap og har vært tilknyttet Helsingsforskomiteen og Menneskerettighetshuset siden 1992, både som sivilarbeider og prosjektmedarbeider. Han har vært rådgiver i komiteen siden 1998. Aage utga i 2000 romanen "Arkivene".

Sylo Taraku, prosjektkoordinator

Sylo (1973) startet å arbeide i Helsingsforskomiteen i 2000. Han er leder for "Kosovoprojektet" som har som formål å gi flyktninger fra Kosovo i Norge opplæring i menneskerettigheter, demokrati og flerkulturell forståelse. Sylo studerer menneskerettigheter på Høgskolen i Buskerud og har tidligere arbeidet som informasjonsmedarbeider i Flyktningerådet.

Anne Marit Austbø, prosjektkoordinator og rådgiver

Anne Marit (1974) har en mastergrad i internasjonal politikk fra Johns Hopkins University School of Advanced International Studies (SAIS) i Washington D.C. Hun har tidligere arbeidet ved Brookings Institution, som forskningsassistent for FNs spesialrepresentant for internt fordrevne og som spesialkoordinator for Amnesty International, Norge. Anne Marit begynte å arbeide i Helsingsforskomiteen i 2000.

Ole B Lilleås, kontorsjef

Ole Benny (1970) har mellomfag fra Universitetet i Oslo med fagene statsvitenskap, statistikk og historie. Han har tidligere arbeidet som konsulent for Institutt for menneskerettigheter, prosjektleder for Stiftelsen Menneskerettighetshuset og daglig leder for Elvahuuset (tilrettelagt sysselsetting) i Førde. Ole Benny begynte å arbeide i Helsingsforskomiteen i 2000.

Tilbakeblikk 2000

Russlands krigføring i Tsjetsjenia har vært en prioritert sak for Helsingforskomiteen i 2000. Anerkjente menneskerettighetsorganisasjoner har rapportert om omfattende og gjentakende brudd på menneskerettighetene og overgrep mot sivilbefolkningen. Krigføringen representerer den største menneskerettslige og humanitære krisen i vår del av verden i dag. Helsingforskomiteen har fremmet to krav i forhold til Tsjetsjenia-konflikten, nemlig at Russland bør stilles for den europeiske menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg og at Norge må benytte den viktige posisjonen som medlem av FNs Sikkerhetsråd til å påvirke det internasjonale samfunn slik at overgrepene kan opphøre. Det er komiteens oppfatning at krigen ikke utelukkende er et internt russisk anliggende, men representerer en trussel mot sikkerheten og stabiliteten i hele Kaukasusregionen.

Det er tankevekkende å erfare hvor svakt det internasjonale samfunn har reagert i forhold til krigen i Tsjetsjenia. En åpenbar årsak er at kravet om å reagere direkte utfordrer Russland som en viktig aktør i internasjonal politikk. Tsjetsjeniakonflikten viser hvor mye arbeid som gjenstår før de internasjonale menneskerettighetene er universelle, slik at de gjelder for alle.

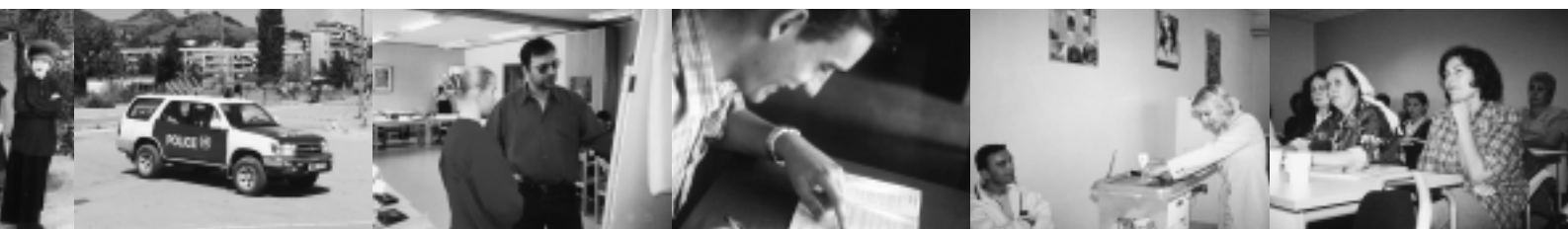
Gjennom 2000 har komiteen fortsatt sitt engasjement i forhold til det tidligere Jugoslavia. Området er fremdeles svært ustabil. I denne fasen er det viktig at det internasjonale samfunn opprettholder aktiviteten og fokuset på den menneskerettslige og politiske utviklingen. Det må arbeides med rettsoppgjør slik at Slobodan

Milosevic og andre krigsforbrytere blir stilt for retten. I fjor startet Helsingforskomiteen et omfattende menneskerettighetsprosjekt i det tidligere Jugoslavia. Sammen med lokale Helsingforskomiteer organiserer vi ni-dagers kurs i menneskerettigheter og flerkulturell forståelse for ungdom med ulik etnisk, religiøs og nasjonal tilhørighet. På den måten bidrar vi til positiv holdningskaping, økt respekt for menneskerettighetene og bygger samtidig kompetanse hos lokale organisasjoner.

Basert på de gode erfaringene som komiteen har hatt i forhold til å overføre informasjon og kunnskap om menneskerettigheter til bosniske flyktninger i Norge, startet vi i fjor et lignende prosjekt rettet mot flyktninger fra Kosovo. "Kosovoprojektet" har som mål å bygge opp flyktingenes kompetanse, slik at de kan stå bedre rustet når de skal bygge opp sitt eget demokratiske samfunn i Kosovo.

Av andre aktiviteter her hjemme, vil vi fremheve prosjektet "Bygg broer, ikke murer" som vi har gjennomført i samarbeid med blant andre Drammen kommune. Sammen har vi satt menneskerettighetene på dagsorden i regionen; både ved å arbeide med menneskerettigheter og flerkulturell forståelse i skoler, ved å etablere et høyskoletilbud i menneskerettigheter, flerkulturell forståelse og konflikthåndtering på Høgskolen i Buskerud og ikke minst ved den storstilte festivaluken i mai som ble avsluttet med et fredstog med mer enn 10 000 mennesker.

Bjørn Engesland
generalsekretær

Innhold

Internasjonalt menneskerettighetsarbeid

- Den føderale republikk Jugoslavia 6
- Bosnia og Hercegovina 7
- Menneskerettighetsskoleprosjektet i det tidligere Jugoslavia 8
- Bok om forsoning 9
- Russland 10
- Georgia 12
- Hviterussland 12
- Sentral-Asia 13
- Valgmanual 13
- Tyrkia 14
- NGO-forum for menneskerettigheter 14

Nasjonalt menneskerettighetsarbeid

- Menneskerettighetssituasjonen i Norge 15
- Kommentarer til Handlingsplanen for menneskerettigheter 15
- Menneskerettighetsundervisning 16
- Bosniaprojektet 16
- Kosovoprojektet 16
- "Menneskerettigheter en innføring" 17
- Kurs for lærere 17
- Prosjekter i Sør-Varanger 17
- "Bygg broer, ikke murer!" 18
- Høyskoletilbud i menneskerettigheter 19

Informasjonsvirksomhet

- Mediene 20
- Årsrapport, nyhetsbrev og internett 20
- Artikler og kronikker 20
- Publikasjoner 20
- Foredragsvirksomhet 20

Økonomi 21

Styre og Råd 23

Internasjonalt menneskerettighetsarbeid

Helsingforskomiteen driver en omfattende internasjonal virksomhet. Komiteen overvåker menneskerettighetssituasjonen i land som har vært åsted for krig og konflikt, den overvåker valg og gir finansiell og faglig støtte til uavhengige medier og menneskerettighetsorganisasjoner. Formålet med aktivitetene er å bidra til å støtte det sivile samfunn, bygge demokratiet og arbeide for økt respekt for menneskerettighetene.

Den føderale republikk Jugoslavia

- Rapport om kosovoflyktningers opplevelser
- Menneskerettighetsovervåking
- Utspill: Behovet for rettsoppgjør
- Observasjon av lokalvalgene i Kosovo
- Kronikker om Balkan

Rapport 1/2000 "The Legacy of Human Rights Abuses Report from Interviews with Kosovo Albanian Refugees, July-September 1999"

I januar 2000 utga Helsingforskomiteen en rapport som fokuserer kosovoalbanernes opplevelser fra krisedagene i Kosovo våren 1999. Vi kan lese om deres egne opplevelser fra flukten, deres oppfatninger av Kosovos nære historie, hvordan gjenoppbygning kan skje og fremtiden for området. Rapporten er basert på dybdeintervjuer som Helsingforskomiteen gjorde med kosovoalbanske flyktninger som kom til Norge våren 1999. www.nhc.no

Reiser til Kosovo i januar og august

Sammen med representanter fra Stiftelsen Menneskerettighetshuset var Bjørn Engesland på reise til Kosovo i januar og august. De besøkte også Albania og Makedonia. Formålet var å innhente informasjon om den menneskerettslige og politiske utviklingen, legge planer for et omfattende menneskerettighetsundervisningsprosjekt, samt vurdere mulighetene for å etablere et menneskerettighetshus i Pristina.

Valgobservasjon i Kosovo 28 oktober

Anne Marit Austbø og Sylo Taraku observerte lokalvalgene i Kosovo 28 oktober. Helsingforskomiteen karakteriserte valgene som frie og rettferdige, men beklaget boikotten fra serbernes side. Fordi den serbiske befolkningen ikke registrerte seg i de tre nordlige serbiskdominerte kommunene, ble det ikke avholdt valg her.

Fra lokalvalgene i Kosovo. Foto: Anne Marit Austbø

For øvrig var valgdeltakelsen på 79%, noe som overgikk selv de mest optimistiske anslagene. Valgene kan bety et vendepunkt i prosessen for å stabilisere den spente situasjonen i området og bidra til å utvikle et fredelig samfunn med respekt for menneskerettighetene.

Utspill: Det nye serbiske regimet må samarbeide med domstolen i Haag

I forbindelse med at den nye jugoslaviske presidenten Vojislav Kostunica besøkte Norge i oktober, oppfordret Helsingforskomiteen den norske regjeringen til å presisere at veien til integrasjon for Serbia i det internasjonale samfunn, går via FNs internasjonale krigsforbryterdomstolen i Haag. Krigsforbrytere må stilles for retten. Direkte støtte fra Norge til Serbia må være betinget av at Jugoslavia og Serbia tar konkrete steg i retning av å oppfylle sine internasjonale menneskerettslige forpliktelser. Komiteen hadde et eget møte om saken med statssekretær Jonas Gahr Støre ved statsministerens kontor i desember.

Pressemeldinger

- "Regjeringen må stille krav til president Kostunica", 30 oktober 2000

- "Myndighetene i Beograd må samarbeide med Haag-domstolen", 9 oktober

Kronikker

- "Kroatias vei til demokrati", Aftenposten 21 januar
- "Montenegro – en ny krigsskueplass på Balkan?", Klassekampen 22 september
- "Moral og pragmatisme på Balkan", Dagsavisen, 7 november
- "Er forsoning mulig i det tidligere Jugoslavia?" Aftenposten 23 desember

Foto: Maria Fuglevaag Warsinski

Bosnia og Hercegovina

- Menneskerettighetsovervåking
- Valgobservasjon

Informasjon om den menneskerettslige og politiske situasjonen

Gunnar M. Karlsen og Enver Djuliman hadde møter i Sarajevo og Mostar for å bli oppdatert på den politiske og menneskerettslige situasjonen i Bosnia og Hercegovina. Sentralt var blant annet å få informasjon om det arbeidet som pågår med å etablere en sannhetskommisjon samt forberede et seminar om krigsforbrytelser i Hercegovina.

Valg 11 november

Ole Benny Lilleås observerte valgene i Bosnia og Hercegovina 11 november. Det var valg på alle nivåer: til det felles parlamentet og det felles presidiet; på presi-

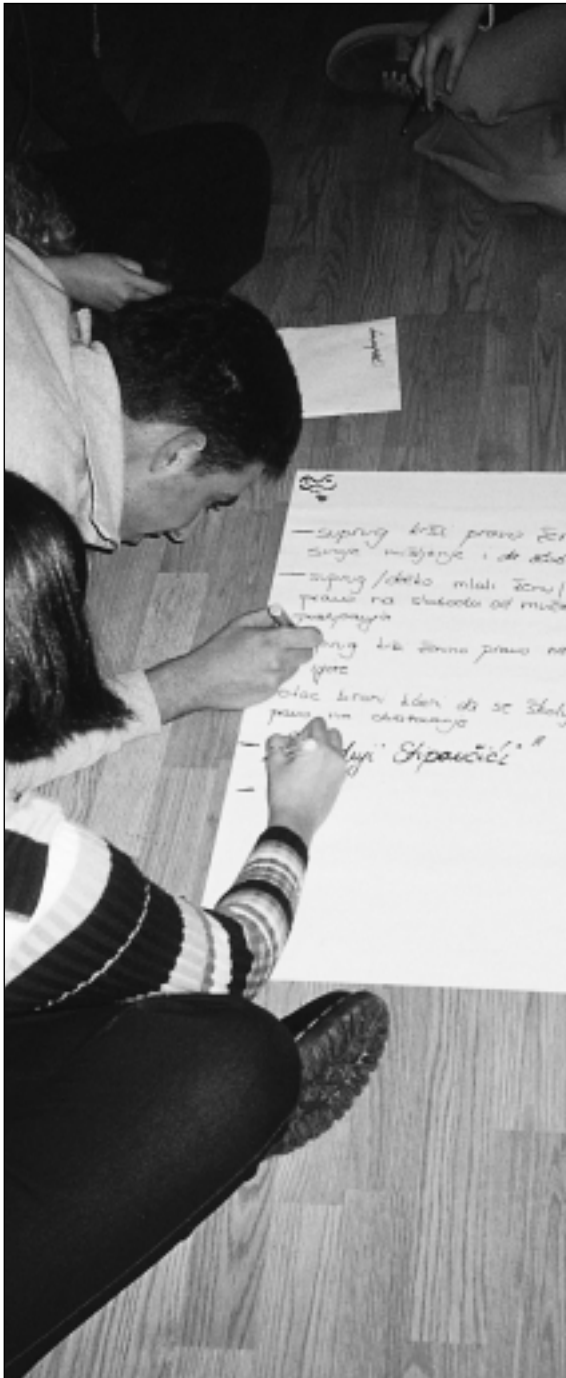
dent og parlament i Republika Srpska og det var kantonvalg og parlamentsvalg i Føderasjonen. Valgene ble gjennomført tilfredsstillende ut fra en teknisk synsvinkel, men de nasjonalistiske partiene, SDS, HDZ og SDA, hindrer tillit, tilbakevending av flyktninger og utvikling med hensyn til menneskerettigheter. Velgerne ga fortsatt støtte til de nasjonalistiske partiene, men i noe mindre omfang enn tidligere. Etter vestlig press på de øvrige partiene ble det etablert en "endringsallianse" som vant frem på de fleste nivåer. De kroatisk nasjonalistpartiene, anført av HDZ, har siden boikottet fellesinstitusjonene. En årsak er at partiet har fått utestengt flere av sine representanter på grunn av ulovlig kampanjevirkosomhet.

Artikkel

- "Nøytralitetens nederlag : FN og Srebrenica", Mennesker og rettigheter 1 –2 2000

Menneskerettighetsskoleprosjekt i det tidligere Jugoslavia

- Tre menneskerettighetsskoler i Montenegro
- Kurs for skolekoordinatorer
- Plan for et femtentalls menneskerettighetsskoler i 2001

Gruppearbeid menneskerettighetsskole i Montenegro 2000
Foto: Lillian Hjorth

I samarbeid med de nasjonale Helsingforskomiteene i Makedonia, Serbia (Beograd og Pristina), Montenegro og Bosnia og Hercegovina (Føderasjonen og Republika Srpska) startet Helsingforskomiteen i 2000 et omfattende "menneskerettighetsskoleprosjekt" i det tidligere Jugoslavia. En menneskerettighetsskole er et ni-dagers kurs i menneskerettigheter, flerkulturell forståelse og konflikthåndtering der ungdom med forskjellig nasjonal, etnisk og religiøs bakgrunn deltar. Ideen er at de unge møter hverandre slik at eventuelle fiendebilder og fordommer kan utfordres og aggressiv nasjonalisme erstattes med toleranse, empati og respekt for andre. I tillegg til foredrag og teoretisk opplæring, legges det vekt på pedagogiske metoder som oppfordrer til ungdommenes egen deltakelse som; drama og teater, film, diskusjoner, arbeidsgrupper og besøk til ulike menneskerettighetsorganisasjoner.

Stor oppmerksomhet lokalt

I 2000 har det vært organisert tre menneskerettighetsskoler i Montenegro. Både elever, foredragsholdere og representanter fra den norske og den montenegrinske Helsingforskomiteen har blitt intervjuet på TV, radio og aviser. I juni ble det organisert et kurs for dem som skal gjennomføre skolene lokalt. Skolekoordinatorene fikk en innføring i faglig innhold, pedagogiske metoder og hvordan skolen skal organiseres. Det skal utarbeides en manual for menneskerettighetsskolen.

Ansvarlig fra den norske komiteens side for gjennomføringen av aktivitetene i Montenegro har vært Enver Djuliman, Lillian Hjorth og Gunnar M. Karlsen. I september ble Anne Marit Austbø ansatt for å styre prosjektet. Målsettingen er at det i løpet av 2001 skal organiseres et femtentalls skoler i det tidligere Jugoslavia. Menneskerettighetsskoleprosjektet finansieres av Utenriksdepartementet.

My experience with Human Rights school in Rovinj was really extraordinary. I have learned new ways for solving conflicts, I learned better about women human rights and how ordinary people (like ourselves) can do things to improve human rights conditions. Maybe the most important thing is that I have made lots of new friends and that I have got lots of new energy to see them enthusiastic and helping people. Before that I had thought that I was alone to have that goal (well, almost alone). I think that it's great idea to have more human rights schools all over the world, especially in areas where wars had taken place so that it can influence people to be more sensitive to other people's views and problems.

Marko Gregovic

(Marko deltok på menneskerettighetsskole i Rovinj, Kroatia i januar 2001)

Menneskerettighetsskole i Montenegro 2000

Foto: Lillian Hjorth

Bok om forsoning

På grunn av krigene som har vært på Balkan på 1990-tallet, er det få oppgaver som er så viktige som forsoning. Helsingforskomiteen har i 2000, i samarbeid med Kirkens Nødhjelp og Institutt for menneskerettigheter, arbeidet med en bok om forsoning som er utgitt på bosnisk-serbisk-kroatisk og som er distribuert over hele det tidligere Jugoslavia. Bidragsytere er blant andre: Bård Anders Andreassen, Atle Sommerfeldt, Bernt Hagtvet, Inge Eidsvåg, Asbjørn Eide og Gunnar M. Karlsen. Redaktør for boken er Enver Djuliman fra Helsingforskomiteen. Prosjektet har fått finansiell støtte av Kirkens Nødhjelp og stiftelsen "Fritt Ord".

Russland

- Krigen i Tsjetsjenia
- Russisk presidentvalg i mars
- Møter i nord-vest Russland
- Nikitinsaken

Helsingforskomiteen har i 2000 arbeidet for å få Russlands krigføring i Tsjetsjenia på dagsorden i Norge og internasjonalt.

Utspill: Russland må stilles for den europeiske menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg

Da Russland ble medlem av Europarådet i 1996, var en av betingelsene at de ansvarlige for overgrepene i den forrige krigen i Tsjetsjenia fra 1994-1996 skulle straffes. Dette har ikke skjedd. Etter en ny runde med krigføring og klare brudd på menneskerettighetene, mener Helsingforskomiteen at Europarådet og dets medlemsland har et ansvar for å bidra til at de ansvarlige må stå til rette. Sammen med Amnesty International, Norge og Human Rights Watch tok komiteen i 2000 initiativ til en kampanje med krav om å få stilt Russland for den europeiske menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg.

Uttalelse fra Den norske Helsingforskomité's årsmøte

- "Regjeringen bør klage Russland inn for Den europeiske menneskerettighetsdomstolen. Bruddene på menneskerettighetene og humanitær rett i Tsjetsjenia er ikke noe indre russisk anliggende", 30 mars

Pressemelding

- "Internasjonalt press om rettsoppgjør mot overgrep i Tsjetsjenia må opprettholdes", 12 mai

Kronikk

- "Overgrepene må rettsforfølges", Dagbladet 14 april

Nyhetsbrev

- "Russlands krigføring i Tsjetsjenia: Overgrepene må rettsforfølges", tema i Helsingforskomiteens nyhetsbrev juli 2000

Utspill: Norge må ta opp Tsjetsjeniakonflikten i FNs Sikkerhetsråd

I forbindelse med at Norge fra 2001 er blitt medlem av FNs Sikkerhetsråd, har Helsingforskomiteen bedt norske myndigheter om å ta opp krigen i Tsjetsjenia i Sikkerhetsrådet. Den menneskerettslige og humanitære

krisen i Tsjetsjenia er ikke et internt russisk anliggende, men en trussel mot sikkerheten og stabiliteten i hele Kaukasus. Dermed er Tsjetsjenia et anliggende for FNs sikkerhetsråd, som befatter seg med internasjonale sikkerhetsspørsmål. Helsingforskomiteen har fått støtte til kravet fra Amnesty International Norge og Islamsk Råd Norge.

Åpent brev

"Krigen i Tsjetsjenia er en sak for Sikkerhetsrådet", åpent brev til utenriksminister Torbjørn Jagland fra Amnesty International Norge, Islamsk Råd Norge og Helsingforskomiteen, 7 desember 2000

Møter

Helsingforskomiteen har tatt opp situasjonen i Russland og Tsjetsjenia en rekke ganger med forskjellige aktører i 2000. Blant andre kan nevnes:

- en rekke møter gjennom året med Tourpal-Ali Kaimov, formannen i finanskomiteen i det tsjetsjenske parlamentet og spesialutsending fra den tsjetsjenske presidenten Maskhadov
- 24 februar: konferanse i Warsawa om situasjonen i Tsjetsjenia
- 28 april: møte med statssekretær Espen Barth Eide i Utenriksdepartementet sammen med Amnesty International Norge
- 24 mai: Stortinget
- 26 mai: Norges Røde Kors
- 27 september: møte med statssekretær Jonas Gahr Støre på Statsministerens kontor sammen med Amnesty

Nikitinsaken

Nikitinsaken, som har versert for russiske domstoler i fem år, fikk endelig sin avslutning i 2000. Nestleder i Helsingforskomiteens styre, Ragnhild Astrup Tschudi, som har fulgt saken fra begynnelsen, var tilstede da Aleksandr Nikitin ble frikjent i høyesteretts presidium i september. Etterforskningen gjennom de fem årene saken har pågått, har vært preget av mangel på respekt både for den russiske grunnloven og de menneskerettighetskonvensjoner Russland er bundet av. Helsingforskomiteen håper at frikjennelsen er starten på en prosess der Russland vil

utvikle seg mot en reell rettsstat. I juni var Aleksandr Nikitin på møte i Helsingforskomiteen der fremtidig samarbeid ble drøftet.

Pressemeldinger og åpent brev

- "Nikitin, endelig frikjent!", 13 september
- "Frikjennelsen av Aleksandr Nikitin" 17 april
- "The Nikitin Trial" Open letter to the Chairman of the Supreme Court of the Russian Federation Mr. Vyacheslav Lebedev from the Norwegian Helsinki Committee for Human Rights and the International Helsinki Federation for Human Rights (IHF) 27 mars

Presidentvalg i Russland 26 mars

Bjørn Engesland og Tomasz Wacko observerte presidentvalget i Russland 26 mars som en del av delegasjonen fra OSSE/ ODIHR. Den forrige president Jeltsin gikk overraskende av i desember 1999. Det var registrert 12 kandidater. Selv om valget forløp bedre teknisk og mer demokratisk enn tidligere valg, var det problemer. Myndighetenes presset hardt mot de frie mediene både

i forkant og etterkant av valget. Gjennomføringen av valget i Tsjetsjenia var også problematisk fordi det på grunn av krigen ikke ble gjennomført noen reell valgkamp. Det var imidlertid positivt at så mange som 69% av alle de stemmeberettigede deltok, samt at det ikke ble observert problemer knyttet til selve avviklingen. Putin vant med klar margin i første runde.

I forkant av observasjonen, hadde Helsingforskomiteen et møte i Stortinget for å informere om situasjonen i Russland.

Møter i Nordvest-Russland

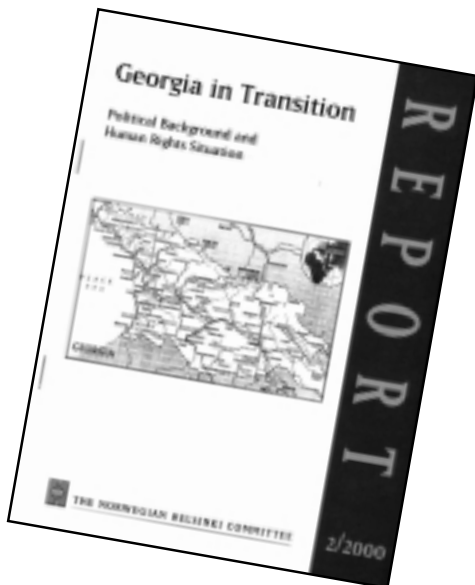
Gunnar M. Karlsen og Enver Djuliman deltok på en reise til Nikkel og Sapojavo i forbindelse med organiseringen av menneskerettighetsskolen i Sør-Varanger i mars (se bak). Formålet var å få en innføring i den politiske situasjonen i området, samt å planlegge videre aktiviteter i Barentsregionen.

Georgia

- Utgivelse av rapporten "Georgia in Transition - Political Background and Human Rights Situation"
- Presidentvalg i april

Report 2/ 2000 "Georgia in Transition Political Background and Human Rights Situation"

I mars 2000 utga Helsingforskomiteen en rapport om den tidligere Sovjetrepublikken Georgia. Rapporten beskriver problemer og utfordringer når det gjelder respekt for menneskerettighetene i landet. Georgia,

som har hatt flere interne konflikter på 1990-tallet, er i en vanskelig overgangsfase mot et mer demokratisk samfunn. Rapporten gjør rede for beskyttelsen av menneskerettighetene i nasjonal lov og dokumenterer de viktigste problemområdene. For å forstå årsakene til bruddene på menneskerettighetene, er det viktig å kjenne til den politiske og historiske bakgrunnen for dagens situasjon. En betydelig del av rapporten gir derfor en innføring i det siste tiårets politiske utvikling. Rapporten er skrevet av Ilia Utmelidze, student ved Institutt for menneskerettigheters master-program, og er utgitt i samarbeid med Caucasia, en regional menneskerettighetsorganisasjon. www.nhc.no

Presidentvalg i april

Den 9 april ble det andre frie presidentvalget etter Georgias uavhengighet i 1991 avholdt. På tross av at det var seks kandidater som stilte til valg, forventet alle at Sjevardnadze ville vinne. Den eneste reelle motkandidaten, leder for det selvstyrte området Adjaria, Aslan Abisjidze, trakk seg dagen før valget. At Sjevardnadze vant var derfor ikke overraskende, men at han fikk hele 80% av stemmene, var i overkant av hva observatører hadde forventet.

Valgteknisk var det mye å utsette på gjennomføringen av valget. Helsingforskomiteens to observatører, Tomasz Wacko og Helge Blakkisrud, meldte om ensidig mediadekning til fordel for den sittende presidenten, tilløp til press på velgere såvel som valgkommisjoner, samt flere tilfeller av fusk. OSSE konkluderte sin evaluering med at Georgia fortsatt har lang vei å gå før de oppfyller de krav som landet har forpliktet seg til i tilknytning til OSSE-prosessen. www.nhc.no

Hviterussland

- Overvåking av menneskerettighetssituasjonen
- Planlegging av prosjekter for 2001

Sammen med representanter fra den svenske Helsingforskomiteen deltok Tomasz Wacko på en konfe-

ranse om "Utvikling av det sivile samfunn" i Hviterussland i oktober. Den hviterussiske Helsingforskomiteen var arrangør. Formålet med reisen var også å bli oppdatert på menneskerettighetssituasjonen og identifisere uavhengige medier og organisasjoner som trenger støtte. Det ble lagt planer for et seminar om Hviterussland som skal arrangeres i Oslo i 2001.

Sentral-Asia

- Identifisering av samarbeidspartnere og organisasjoner med behov for støtte

Forprosjekt

I mai juni 2000 reiste Vibeke Greni, tidligere ansatt i ODIHR (OSSE), for Helsingforskomiteen, til Sentral-Asia for å identifisere mulige samarbeidspartnere og vurdere

behovet for å gi støtte til menneskerettighetsorganisasjoner og andre relevante aktører i regionen.

Rapporten konkluderer at det finnes interessante samarbeidspartnere innenfor rettshjelpsområdet og menneskerettighetsundervisning. På bakgrunn av forprosjektet har Helsingforskomiteen vært i dialog med Utenriksdepartementet om muligheten for å få støtte til prosjekter i Sentral-Asia.

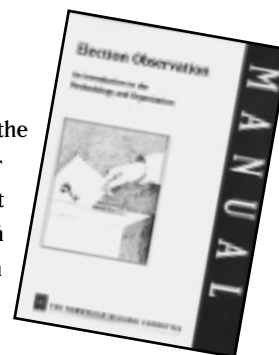

Tradisjonelt hus i Kasakstan

Foto: Gunnar M. Karlsen

Valgmanual

I 2000 publiserte Helsingforskomiteen manualen "Election Observation: An Introduction to the Methodology and Organization". Manualen er ment å være en håndbok for valgobservatører og personer som er interessert i gjennomføringen av demokratiske valg. Manualen er basert på en tidligere utgave som ble utviklet i samarbeid med Institutt for menneskerettigheter på begynnelsen av 1990-tallet, og som er blitt brukt ved uttallige valg i OSSE-området. På grunn av stor interesse valgte Helsingforskomiteen å trykke opp manualen i et mindre og mer hendig bokformat. Manualen er også oversatt til hviterussisk og distribuert i Hviterussland.

Manualen gir en introduksjon til valgobservatørens aktiviteter i ukene og dagene før et valg og selvfølgelig gjennom valgdagen: hvordan valget organiseres, hvilke oppgaver observatørene har, sikkerhetsspørsmål, evaluering og presentasjon av valgresultatet. www.nhc.no

Tyrkia

- Religiøse minoriteter
- Aktuelle saker

I 2000 har Helsingforskomiteen videreført arbeidet i forhold til religiøse minoriteter i Tyrkia. Blant annet på bakgrunn av rapporten "Freedom of Religion in Turkey" Report 2/ 1998 (www.nhc.no), ble spørsmålet om Tyrkias religiøse minoriteter tatt opp på et møte mellom den tyrkiske statsminister Bulent Ecevit og en rekke NGOer og medier i Oslo i juni.

Utspill

Pressemeldinger og åpne brev

- "Unnfallende holdning til menneskerettigheter",

pressemelding fra Norsk Forum for Ytringsfrihet, Mellomkirkelig Råd og Helsingforskomiteen i forbindelse med den tyrkiske statsministers besøk i Norge, 8 juni

- "Tyrkias syn på etableringen av en permanent internasjonal straffedomstol (ICC)", åpent brev til den tyrkiske statsminister Bulent Ecevit, 9 juni
- "Protest mot overgrep i tyrkiske fengsler", åpent brev til utenriksminister Torbjørn Jagland fra Helsingforskomiteen og flere andre norske menneskerettighetsorganisasjoner, 21 desember 2000

NGO-forum for menneskerettigheter

Helsingforskomiteen har siden "NGO-forum for menneskerettigheter" ble etablert på begynnelsen av 1990-tallet, hatt sekretariatsfunksjonen i forumet. I dag er i alt 25 norske menneskerettighetsorganisasjoner tilknyttet nettverket. I 2000 har NGO-forum utarbeidet felles innspill med en rekke saker og anbefalinger som er sendt til norske myndigheter i forbindelse med FNs menneskerettighetskommisjonen våren 2000 og FNs generalforsamling om høsten.

Gunnar M. Karlsen deltok som representant for NGO-forum for menneskerettigheter på FNs menneskerettighetskommisjon i Geneve i mars/ april. Lillian Hjorth deltok som representant for NGO-forum for

menneskerettigheter for NGOenes eget "Millenium summit" i New York i mai.

NGO-forum utarbeidet også kommentarer og anbefalinger i forbindelse med fremleggelsen av Stortingsmelding nr. 21 (1999-2000) "Menneskeverd i sentrum, handlingsplan for menneskerettigheter". www.nhc.no

Som del av den pågående menneskerettighetsdialogen mellom Norge og Kina, ble det i mai arrangert en norsk-kinesisk rundebordskonferanse om menneskerettigheter i Beijing. Bjørn Engesland deltok som NGO-representant og holdt foredrag om "NGO's and Civil Society".

Bjørn Engesland deltok som NGO representant på norsk-kinesisk rundebordskonferanse om menneskerettigheter i Beijing, mai 2000
Foto: Bjørn Engesland

Nasjonalt menneskerettighetsarbeid

Helsingforskomiteen har som mål å være en aktiv pådriver for respekten for menneskerettighetene i Norge. Komiteen deltar i samfunnsdebatten og forsøker å fokusere menneskerettighetsperspektivet. I løpet av de siste fire årene har Helsingforskomiteen satset betydelige ressurser på undervisning i menneskerettigheter og flerkulturell forståelse.

- Rapport om menneskerettighetssituasjonen i Norge
- Kommentarer til St.meld. nr. 21 "Handlingsplan for menneskerettigheter"
- Menneskerettighetstundervisning

Menneskerettighetssituasjonen i Norge

Helsingforskomiteen har i 2000 utarbeidet en rapport om menneskerettighetssituasjonen i Norge til Den internasjonale Helsingforsføderasjonen. Særlige områder som påpekes er situasjonen for personer i varetekt, ytringsfrihetsproblematikk, rasisme og etnisk diskriminering, flyktninge- og innvandringsproblematikk og forholdene for psykisk syke. En sak der komiteen gjorde seg særlig bemerket i 2000, var debatten om ytringsfrihet kontra rasisme, i forbindelse med søknaden fra den nynazistiske organisasjonen Boot Boys om å få demonstrere i Oslo i august.

Pressemeldinger:

- Utsettelse av retur av flyktninger fra Kosovo, pressemelding 18 oktober 2000
- Forby Nazistmarsjen!, pressemelding 10 august

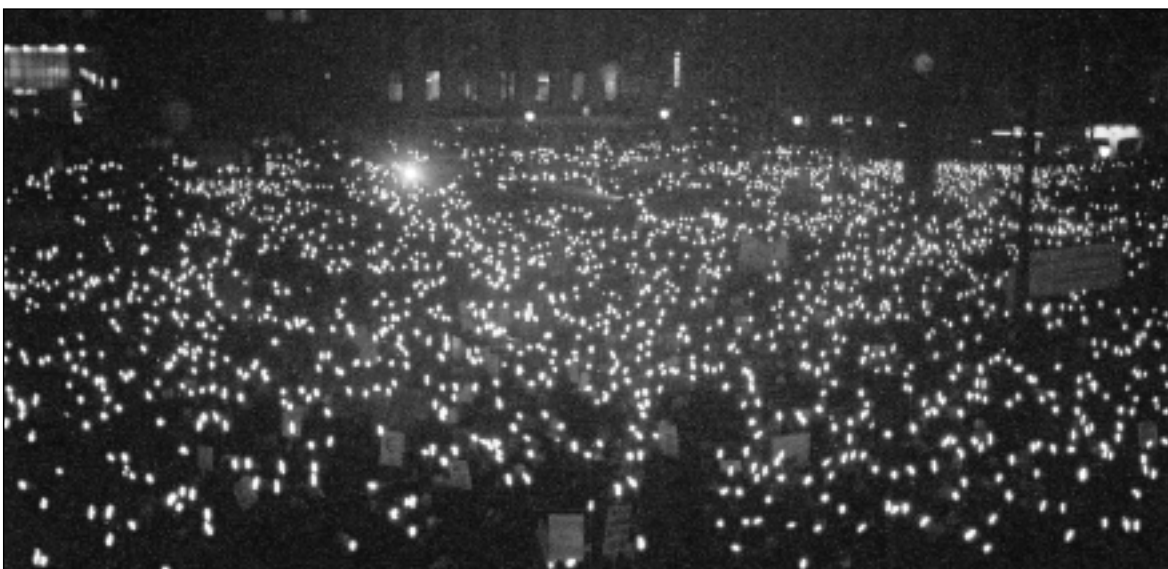
- Amnesty og Helsingforskomiteen ber om møte med Killengren, pressemelding 11 august 2000

Kommentarer til "Handlingsplan for menneskerettigheter"

I forbindelse med at regjeringen la fram St.meld.nr. 21 (1999-2000) "Menneskeverd i sentrum, handlingsplan for menneskerettigheter", utarbeidet Helsingforskomiteen kommentarer som ble sendt regjeringen. I samme sak førte Helsingforskomiteen i pennen et dokument på vegne av 15 organisasjoner i NGO-forum for menneskerettigheter stilet til minister for utvikling og menneskerettigheter Hilde Frafjord Johnsen. I dokumentet kommenterer organisasjonene Handlingsplanen og kommer med en rekke anbefalinger til norske myndigheter når det gjelder menneskerettighetsspørsmål nasjonalt og internasjonalt. www.nhc.no

Pressemelding

- "Menneskerettigheter i fokus", 15 mars, fra Amnesty International, Norge, Norsk Forum for Ytringsfrihet og Helsingforskomiteen, i forbindelse med at regjeringen la fram St.meld. 21 "Menneskeverd i sentrum Handlingsplan for menneskerettigheter"

Fakkeltog mot rasisme etter det tragiske drapet på Benjamin Hermansen, Oslo 2001

Foto: Sylo Taraku

Menneskerettighetsundervisning

- Bosniaprojektet
- Kosovoprojektet
- "Bygg broer, ikke murer!" i Drammen
- Sør-Varangerprosjektet
- Lærebok og veiledning: "Menneskerettigheter en innføring"
- 20-vektalls studium i menneskerettigheter, flerkulturell forståelse og konflikthåndtering: Høgskolen i Buskerud

Menneskerettighetene regulerer forholdet mellom individ og stat og definerer hvilke forpliktelser myndighetene har overfor sine borgere. En grunntanke bak Helsingforskomiteens økte satsning på menneskerettighetsundervisning er at det ikke bare er myndighetspersoner som har bruk for kunnskap om menneskerettigheter, men også "vanlige" mennesker: - både for å hevde sine egne rettigheter, men også for å hindre rasisme og diskriminering og bidra til at andres rettigheter blir respektert og beskyttet. Et av de viktigste virkemidlene for å oppnå dette er undervisning i menneskerettigheter, - for offentlig ansatte, skolebarn og ungdom, lærere og flyktninger og innvandrergupper. I tillegg til menneskerettigheter, gir Helsingforskomiteen opplæring i flerkulturell forståelse og konflikthåndtering.

Helsingforskomiteen er medlem i en arbeidsgruppe for menneskerettighetsundervisning som er nedsatt av Utenriksdepartementet. Komiteen deltar også i en gruppe som skal bestemme innholdet i det nye valgfaget om menneskerettigheter for den videregående skole.

Bosniaprojektet

År 2000 var det siste året for Bosniaprojektet. Prosjektet har siden starten i 1997 gjennomført en rekke aktiviteter rettet mot bosniske flyktninger i Norge. Målet har vært å overføre kunnskap om menneskerettigheter, demokrati og forsoning til flyktningene samt styrke bevisstheten om deres egen rolle i gjenoppbyggingen av det sivile samfunn i Bosnia og Hercegovina. På mange måter har prosjektet vært et pilotprosjekt når det gjelder å etablere undervisningsopplegg i menneskerettigheter, demokrati og flerkulturell forståelse for flyktninger i Norge.

I 2000 organiserte Bosniaprojektet tre én-ukes menneskerettighetsskoler for rundt 50 bosniske ungdommer. Også et seminar med bosniske kvinner og et kurs for bosniske lærere har blitt organisert. Bosniaprojektet har bidratt med en rekke innlegg i bosniske radiosendinger og aviser og norske medier.

Selv om Bosniaprojektet ble avsluttet i 2000, vil det leve videre gjennom andre aktiviteter som er direkte avleggere av prosjektet. Eksempler på dette er "Kosovoprojektet", "Menneskerettighetsskoleprosjektet i det tidligere Jugoslavia" og en rekke andre undervisningsaktiviteter som Helsingforskomiteen driver.

Kosovoprojektet

- Menneskerettighetsskole for flyktning-ungdommer
- Ungdomshospitering hos frivillige organisasjoner
- Seminar om menneskerettigheter for kosovoalbanske lærere
- Seminar om kvinnerettigheter
- Kurs for (potensielle) politikere og aktivister
- Seminar om demokrati og frie valg
- Oppfølgings workshop i Kosovo
- Informasjon og foredragsvirksomhet
- Brosjyre og film
- Nyhetsmagasinet PERSPEKTIVA

Workshop i Kosovo

Foto: Sylo Taraku

Seminar om kvinnerettigheter

Foto: Sylo Taraku

I august gjorde Helsingforskomiteen en intervjuundersøkelse blant kosovoalbanske flyktninger i Norge. Flyktningene mente de hadde et stort behov for å få opplæring i menneskerettigheter, demokrati, flerkulturell forståelse og fredelig konflikthåndtering. Helsingforskomiteen startet derfor i april 2000 et undervisningsprosjekt rettet mot kosovoalbanske flyktninger i Norge. Prosjektet er utviklet med støtte fra de største kosovoalbanske foreningene i Norge og finansiert gjennom Utlendingsdirektoratet.

Målgrupper er alle Kosovo-flyktninger i Norge. Noen aktiviteter er rettet mot flyktninggruppen som helhet, men de fleste tiltakene retter seg spesielt mot enkelte grupper som lærere, skolebarn og ungdom, kvinner, studenter og andre interesserte som vil engasjere seg i menneskerettighetsarbeid i Kosovo. Ansvarlig for Kosovoprojektet er Sylo Taraku.

Målsettinger

- Formidle kunnskap om og forståelse av menneskerettigheter, demokrati, flerkulturell forståelse og fredelig konflikthåndtering.
- Bidra til å skape holdninger og en "menneskerettighetskultur" basert på de ovennevnte verdier
- Dyktiggjøre flyktningene til å leve fredelig og yte en demokratibyggende innsats i hjemlandet.

"Menneskerettigheter - en innføring"

I november 1999 lanserte Humanist Forlag og Helsingforskomiteen en lærebok om menneskerettigheter, "Menneskerettigheter - en innføring", til bruk i

den videregående skole og voksenopplæringen. Arbeidet med boken er blitt fulgt opp på flere måter i 2000. Komiteen har laget en egen undervisningsside på hjemmesiden på internett, der oppdateringer av stoffet i læreboken blir lagt ut, samt tilbud om aktiviteter og praktiske øvelser. I juni 2000 ble det utgitt en læreveiledningen tilknyttet boken, skrevet av Erik Kleven.

Kurs for lærere i Oslo-skolene

25 april organiserte Helsingforskomiteen to heldags kurs for tilsammen 60 lærere, ett om menneskerettigheter og ett om menneskerettigheter og flerkulturell forståelse. Gunnar M. Karlsen, Enver Djuliman og Lillian Hjorth foreleste. I tillegg hadde komiteen engasjert Juni Dahr til å holde foredrag om hennes erfaringer knyttet til teaterproduksjonen "Hender", som hun har utarbeidet blant annet i samarbeid med Helsingforskomiteen.

Prosjekter i Sør-Varanger

I samarbeid med Sør-Varanger kommune i Finnmark organiserte Helsingforskomiteen en menneskerettighets-skole for ungdom, samt et seminar for lærere i mars. På menneskerettighetsskolen bodde et tredvetalls ungdommer med norsk, samisk, russisk, polsk og flyktningebakgrunn (Tyrkia, Somalia og Sri Lanka) sammen i en uke for å lære om menneskerettigheter og flerkulturell forståelse.

På seminaret for lærerne, informerte Helsingforskomiteen om metoder for undervisning i menneskerettigheter. I tillegg var det et møte med ledelsen i kommunen, offentlige etater og medier der temaet var: "flerkulturelt arbeid og utfordringer i Sør-Varanger".

Elever på menneskerettighetsskolen i lavotelt Foto: Solbjørg Mikkola

"Bygg broer, ikke murer"

- Opplæring i menneskerettigheter på skolene
- Utvikling av et 20-vektalls studium i menneskerettigheter, flerkulturell forståelse og konflikthåndtering
- Menneskerettighetsfestival

Siden 1999 har Helsingforskomiteen samarbeidet med Drammen kommune og FN-sambandet, om å sette menneskerettigheter, flerkulturell forståelse og fredelig konflikthåndtering på dagsorden i regionen. Prosjektet har fått navnet "Bygg broer, ikke murer". Sentralt i "Bygg broer, ikke murer!" har vært satsning på opplæring i menneskerettigheter og flerkulturell forståelse i skolene. Elever og lærere har diskutert temaene og arbeidet kreativt med å tegne, male, lage sanger og dikt, skulpturer osv. Formålet med satsningen har vært å bidra til å skape positive holdninger hos de unge. Helsingforskomiteen har ved flere anledninger bidratt med foredrag og film på skolene i denne perioden.

VG 18 mai, (Leder):
Brobygging mellom folk og kulturer er en fantastisk fin måte å markere nasjonaldagen på. Og det var nettopp hva Den norske Helsingforskomité, FN-sambandet og Drammen kommune gjorde da de i går satte i gang festivalen "Bygg broer, ikke murer" (...) Temaet er internasjonalt, men det umiddelbare siktemål med aksjonen er lokalt. Dermed har det også vært mulig å engasjere skolebarn og kommunale krefter, for her er det ikke snakk om luftige paroler – men om konkret fellesbygging i nærmiljøet. (...) Det er positivt når vi også på en slik dag kan markere at vår nasjon også tiltrer andre og mer internasjonale verdier – som fred, vennskap og samarbeid mellom ulike kulturer og mennesker med ulik bakgrunn. Vi gleder oss over den store oppslutningen om feiringen av nasjonaldagen og over initiativet til å utvide vår horisont både i tanke og handling. Det vil være et pluss for vår nasjon om ideen "Bygg broer, ikke murer!" plukkes opp av flere neste år.

Rundt 10.000 mennesker gikk i fredstog i Drammen, mai 2000

Foto: Rune Folkedal (DT)

Menneskerettighetsfestival

Et annet viktig element i "Bygg broer, ikke murer" var den storstilte menneskerettighetsfestivalen i Drammen 17 - 23 mai. Blant aktivitetene var internasjonal familiefest, åpent møte med forfattere i eksil i Norge, "fredshappening" med blant andre skuespilleren Juni Dahr, "Barn av regnbuen" med 350 dansende barn, "Rock for fred" konsert, internasjonalt marked og diskusjonskveld om vold blant ungdom. Festivalen ble avsluttet med et stort fredstog der i alt 10 000 drammensere gikk gjennom byen.

Under festivaldagene hadde Helsingforskomiteen et spesielt ansvar for:

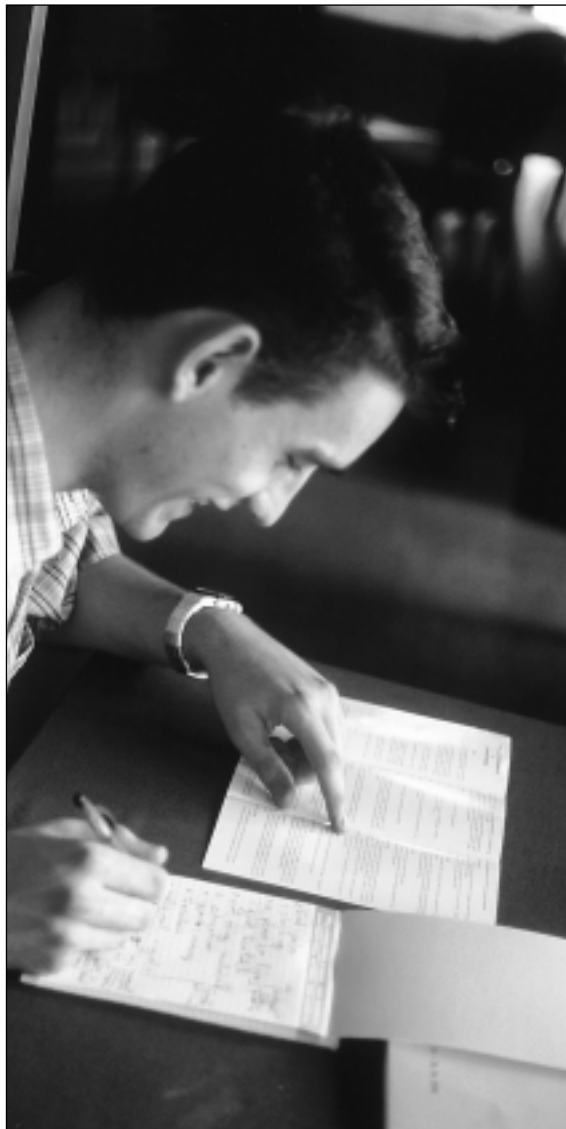
- Menneskerettighetsskole for ungdom
- Filmfestival med menneskerettighetsfilmer
- Debattmøte om vold blant unge
- "Bilder fra Kosovo", fotoutstilling av Maria Warsinski
- Paneldebatt om "Utfordringer i det flerkulturelle Norge - behov for verdier og kompetanse" i Aulaen på Høyskolesenteret i Buskerud

Pressemelding

- "Bygg broer, ikke murer! Menneskerettigheter på dagsorden i Drammen", 16 mai

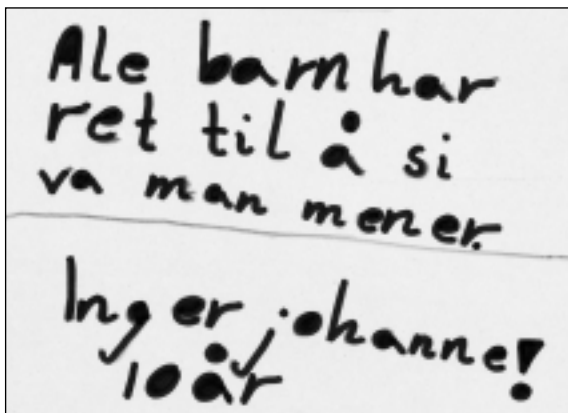
Høyskolestudium i menneskerettigheter, flerkulturell forståelse og fredelig konflikthåndtering

En viktig satsning som også startet med utgangspunkt i "Bygg broer, ikke murer!"-prosjektet er utviklingen av et 20-vektalls studium i menneskerettigheter, flerkulturell forståelse og fredelig konflikthåndtering på Høgskolen i Buskerud. Helsingforskomiteen og høyskolen har arbeidet frem studiet. Deltidstudiet ble opprettet høsten 2000

Menneskerettigheter studeres

Foto: Lillian Hjorth

og vil strekke seg over to år. Gunnar M. Karlsen og Enver Djuliman har sittet i arbeidsgruppen som har utviklet fagplanen. Målgrupper er lærere i grunn og videregående skole, men også politi, bistandsarbeidere, det private næringsliv og andre med interesse for feltet. I tillegg til forelesninger er det lagt opp til seminarer, rollespill og ekskursjoner i inn- og utland. Studiet legger vekt på å trekke inn folk med praktisk erfaring i konflikthåndtering og menneskerettighetsarbeid. www.hibu.no

Informasjonsvirksomhet og påvirkningsarbeid

Mediene

Helsingforskomiteen har hatt et godt gjennomslag i mediene i 2000. Representanter for komiteen har blitt intervjuet på fjernsyn, deltatt i radiodebatter og hatt utspill som har fått god dekning i riksdekkende aviser. Vi vil også fremheve den omfattende regionale medieoppmerksomhet som både menneskerettighetsskolen og seminar for lærere i Sør-Varanger i februar og freds- og menneskerettighetsfestivalen i Drammen i mai fikk.

Faste publikasjoner og internett

I 2000 har komiteen utarbeidet årsrapport for 1999 som er sendt til Styre og Råd samt støttemedlemmer, myndigheter, organisasjoner og presse. I juli kom Nyhetsbrevet i dobbelnummer med Tsjetsjenia som hovedtema. Komiteens hjemmeside på internett er videreutviklet i perioden. Sidene har fått ny design, en mer hensiktsmessig struktur og det er utarbeidet en engelsk versjon. Helsingforskomiteen oppdaterer hjemmesidene så ofte som mulig.

Artikler og kronikker www.nhc.no

- "Kroatias vei til demokrati", kronikk, Aftenposten 21 januar 2000, Enver Djuliman
- "Nøytralitetens nederlag: FN og Srebrenica", Mennesker og rettigheter 1 / 2 2000, Aage Borchgrevink
- "En flyktning krysser dine spor", artikkel av Enver Djuliman, i undervisningspermen "Rett til å vende tilbake" som Oslo Kommunes flyktninge- og innvandrereetat har utarbeidet for skolene
- "Overgrepene må rettsforfølges", Dagbladet 14 april, Bjørn Engesland og Gunnar M. Karlsen
- "Montenegro – en ny krigsskueplass på Balkan?", Klassekampen 22. september 2000, Enver Djuliman og Lillian Hjorth
- "USAs forhold til menneskerettighetskonvensjoner", Mennesker og rettigheter Nr. 4 2000, Anne Marit Austbø
- "Et møte med den bosnisk-amerikanske forfatteren Aleksandar Hemon", Vinduet 23 oktober 2000, Aage Borchgrevink
- "Store utfordringer for Kosovos nyvalgte politikere", nettstedet: Kosovo-Info, november Sylo Taraku
- "Ny mann, ny tid", Ny Tid 3 november 2000, Aage Borchgrevink
- "Moral og pragmatisme på Balkan", Dagsavisen 7 november 2000, Aage Borchgrevink
- "Slaveri i Europa", Aftenposten 8 november 2000, Aage Borchgrevink

- Velykkede lokalvalg i Kosovo 28 oktober 2000, Sylo Taraku, nhc.no
- "Er forsoning mulig i det tidligere Jugoslavia?", Aftenposten 23 desember, Enver Djuliman

Publikasjoner www.nhc.no

- Årsrapport 1999
- Nyhetsbrev juni 2000, dobbelnummer
- Brosjyre om Kosovoprojektet, juni
- "Perspektiva" Kosovoprojektets nyhetsmagasin, august
- "Menneskerettigheter en innføring – Veiledningshefte", skrevet av Erik Kleven, utgitt i samarbeid med Humanist forlag
- "The Legacy of Human Rights Abuses – Report from Interviews with Kosovo Albanian Refugees July 1999. Report 1/2000 The Norwegian Helsinki Committee
- "Georgia in Transition - Political Background and Human Rights Situation", Report No 2/2000 The Norwegian Helsinki Committee
- Election Observation, An Introduction to the Methodology and Organisation Manual No. 1/ 2000 The Norwegian Helsinki Committee
- Report from the Observation of the Presidential Elections in the Republic of Georgia 9 April 2000, the Norwegian Helsinki Committee
- Report from an Observation Mission to the Elections held in Bosnia and Hercegovina on November 11th 2000, The Norwegian Helsinki Committee

Foredragsvirksomhet

Bjørn Engesland

- "NGO's and Civil Society" rundebordskonferanse i Beijing i mai
- "Om menneskerettigheter" forelesning for aspiranter i Utenriksdepartementet, 28 september
- "Statement on behalf of the Norwegian Helsinki Committee" (om konflikten i Tsjetsjenia), OSSEs implementeringsmøte i Warszawa 17-27 oktober
- "Helsingforskomiteen og menneskerettigheter", Høgskolen i Buskerud 9 desember

Gunnar M. Karlsen

- "Valgobservasjon som metode for å fremme demokratiet", Institutt for sammenlignende politikk, Universitetet i Bergen, 7 februar
- "Inkorporasjon om menneskerettigheter i norsk lov", seminar for jusstudenter i regi av Amnesty juristgruppe, 11 april

- "Menneskerettigheter og flerkulturell forståelse i undervisningen", Oslokolens kursdag for lærere, 25 april
- "Menneskerettigheter i Norge", Oslokolens kursdag for lærere 25 april
- "Europarådets arbeid for menneskerettighetene og OSCEs menneskelige dimensjon", Høgskolen i Buskerud 30 september
- "Internasjonal overvåking av menneskerettighetene", Høgskolen i Buskerud 30 september
- "Menneskerettigheter i Norge" foredrag for lærere i Sør-Varanger, 18 mars
- Undervisning i menneskerettigheter, foredrag for kommuneansatte i Sør-Varanger 18 mars
- "Menneskerettigheter og flerkulturell forståelse", 2 foredrag Galterud ungdomsskole 23 mars
- "Forsoning", Høgskolen i Oslo, studiet for flerkulturell forståelse, 3 april
- "Menneskerettigheter og flerkulturell forståelse i undervisningen", Oslokolens kursdag for lærere, 25 april
- "Flyktninger og innvandrere", Oslokolens kursdag for lærere, 25 april
- "Consequences of Conflict, Cultures of Peace, Cultures of Violence, Cascais, Portugal 6 og 7 november, Youth Express Network
- "Human Rights Education in Primary Schools and among Refugee Children" Nordic Baltic Symposium on Human Rights Education, Lund 8 desember

Lillian Hjorth

- "Menneskerettigheter og flerkulturell forståelse i undervisningen", Oslokolens kursdag for lærere, 25 april
- "Menneskerettigheter i Norge", Oslokolens kursdag for lærere 25 april
- "Menneskerettigheter og flerkulturell forståelse", 2 foredrag Galterud ungdomsskole 23 mars
- "Norge og menneskerettighetene", 2 foredrag Eidsvoll videregående skole, 24 november
- "Developing Human Rights Teaching Materials", Nordic Baltic Symposium on Human Rights Education, Lund 8 desember

Tomasz Wacko

- "Om valgobservasjon, metoder og organisering" Stortinget 16 mars

Aage Borchgrevink

- "Kosovos arv", Kunsthøyskolen i Oslo, 30 mai 2000
- "Øvre Bernica" Helsingforskomiteens årsmøte mars 2000

Enver Djuliman

- "Menneskerettigheter og flerkulturell forståelse", 2 foredrag Svensedammen skole 26 januar

Sylo Taraku

- "Kosovo ett år etter", Høgskolen i Buskerud, 24 mars
- "Valgene i Kosovo og konflikten mellom serbere og albanere", Centre for Conflict Management (CCM), november
- "Den politiske og menneskerettslige situasjonen i FRY (Den føderale republikk Jugoslavia)", Høgskolen i Buskerud, desember

Anne Marit Austbø

- "Session 5: Prevention of Torture and other Inhuman Treatment or Punishment. Startement on behalf of the Norwegian Helsinki Committee" OSSEs implementeringsmøte Warszawa 17- 27 oktober

Økonomi

Helsingforskomiteen har i 2000 mottatt en rammebevilgning fra Utenriksdepartementet på 2.750.000 kroner. Komiteen har mottatt prosjektmidler fra Utlendingsdirektoratet med 1.673.000 kroner til Bosnia- og Kosovo-prosjektene. Medlemskontingenter utgjorde 88.000 kroner. Videre har Utenriksdepartementet gitt

4.631.000 kroner til prosjektstøtte, menneskerettighetsopplæring med videre. Fritt Ord og Kirkens Nødhjelp har støttet utgivelsen av boken "Den vanskelige forsoningen" med henholdsvis 60.000 kr og 100.000 kr. Gro Harlem Brundtlands miljøfond har støttet observasjonen av Nikitin-saken med 50.000 kr.

Notater

Helsingforskomiteens organisering

Helsingforskomiteens organer er årsmøtet, rådet og styret. Årsmøtet er komiteens øverste organ og består av medlemmer av rådet og styret. Styret møtes en gang i måneden for å legge opp komiteens strategi, foreta prinsipielle

beslutninger og ha ansvar for økonomiske disposisjoner. Generalsekretæren leder sekretariatet som står for komiteens daglige drift og er ansvarlig for at styrevedtak følges opp.

Styremedlemmer

Leder: Stein-Ivar Aarsæther

Nestleder: Ragnhild Astrup Tschudi

Helge Blakkisrud

Ingunn Kvisterøy

Hauk Lund

Per Schreiner

Ole Drolsum

Manuela Ramin-Osmundsen

Kristin Aase

Rådsmedlemmer

President: Anders Bratholm

Visepresident: Erik Solheim

Ellen Juul-Andersen

Frode Bakken

Trond Bakkevig

Peter Batta

Jo Benkow

Tor G. Birkeland

Bernt Bull

Nils Butenschøn

Tor Bøhler

Kristin Clemet

Juni Dahr

Inge Eidsvåg

Grete Faremo

Arne Fjeld

Dankert Freilem

Grethe Fossum

Bjørn Cato Funnemark

Aleksander Gleichgewicht

Fredrik Grønningsæter

Bernt Hagtvet

Johan Hjort

Bjørn Hoelseth

Leiv Hovelsen

Anniken Huitfeldt

Ingunn Jordheim

Knut Kloster jr.

Kåre Kristiansen

Berit Kvæven

William Lafferty

Inge Mannsåker

Eigil Nansen

Mette Newth

Pål Erik Plaum

Jan Tore Sanner

Marianne B. Skou

Lars Petter Soltvedt

Atle Sommerfeldt

Bjørn Stordrange

Gro Hillestad Thune

Ane Sofie Tømmerås

Linn Ullmann

Leif Vetlesen

Kåre Vollan

Maria Warsinski

Edward C. Whyte

Wieslaw Wika-Czarnowski

Svein Wilhelmsen

Helsingforsbevegelsen

Det finnes 39 nasjonale Helsingforskomitéer og assosierte medlemmer i Europa, Sentral-Asia og Nord-Amerika. Den internasjonale Helsingforsføderasjonen har sete i Wien.

Menneskerettighetshuset

Helsingforskomitéen holder til i Menneskerettighetshuset på Grønland i Oslo, hvor også stiftelsen Menneskerettighetshuset, Norsk Forum for Ytringsfrihet og Tibetkomitéen holder til.

Ungdommer på Helsingforskomiteens menneskerettighetsskole går i fakkeltog mot rasisme i Oslo i februar 2001, som en reaksjon på det tragiske drapet på Benjamin Hermansen

Foto: Sylo Taraku

DEN NORSKE HELSINGFORSKOMITÉ

Menneskerettighetshuset, Urtegata 50, N-0187 Oslo
Telefon: (+47) 23 30 11 00 - Fax: (+47) 23 30 11 01
E-mail: nhc@nhc.no - Hjemmeside: <http://www.nhc.no>